www.svoboda-new.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦІНА ЦЕНТів. РІК XXXIII Ч. 131. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 8. червня, 1925.

VOL. XXXIII No. 131. Jersey City, N. J., Monday, June 8. 1925. THREE CENTS

Кравецький промисел виплачує обезпечення за безробіття

НЮ ЙОРК, 5. червня. — На слідуючий понеділок урядове бюро реґістраційне безробіття, що міститься на 29-ій Вулиці, почне виплачувати обезпечення за безробіття робітникам кравецького промислу.

Плян сього обезпечення вироблено ще кілька літ тому на основі нюйорського стейтового закона про обезпечення на случай безробіття. Потрібні на обезпеченне фонди складали на спілку кравецькі робітники й кравецькі підприємці. Робітники платили саме 1 процент своїх тижневих пейд, а підприємці 2 проценти виплачуваної тижневої пейди. З роздобутих в сей спосіб фондів робітники на час безробіття мають брати по 10 долярів у тиждень, аж доки не вибєруть суми 120 долярів. У сей спосіб розділяться суму 1,200,000 долярів.

СТРАШНІ СПЕКИ В ЦЕНТРАЛЬНИХ І СХІДНИХ СТЕЙТАХ.

ВАШИНҐТОН, 5. червня. — В цілій східній части Злучених Держав, що розтягається на схід від Шикаго, панують страшні, на сю пору року небувалі спеки. З сього простору донесено вже про 167 смертий від упалу. Число хорих сягає кільканадцяти тисяч. В богато містах замикається школи, уряди й фабрики. Було теж богато случаїв утоплення головно серед людий, які зігріті кидалися в воду для прохолоди й діставали корчі. Декотрі міські уряди отворили публичні парки для вживання їх для спання. Богато самовбийств приписують приголомшуючому наслідком тяжкої задуху.

Уряд погоди каже, що полекші в найблизчих днях сподіватися не можна. Уряд каже, що думки про зміну погоди в Америці не відповідають правді, бо ще не так давно, бо лишень в 1894. році, Злучені Держави переходили через 8 тижнів безперервної спеки сягаючої кождого дня повисше 90 степенів Фаренгайта. Подібні спеки були теж в році 1896.

За новий клопіт, що бере свій початок зі спеки, можна вважати пригоди з розпеченим асфальтом вулиць. В богато містах люди застрягли в мягкім асфальті й мали відтак великий клопіт добутися з нього, а ще більший виминути вганяючі вулицями автомобілі.

ЗВОЖЕВОЛІВ ЧЕРЕЗ СПЕКУ.

ДЕЙТОН, ОГАЙО, 4. червня. — Через страшну спеку збожеволів тут 42-літний Лойд Расел і в приступі божевілля забив свого брата, жінку його, їх пятеро дітий та свою матір. Потім вистрілом з револьвера ранив легко себе самого.

ВБИЛИ ДВОХ БРАТІВ ЯК КОНОКРАДІВ.

МОНТРОВЗ, Каліфорнія, 4. червня. — Довколичним фармерам нагадалися часи боротьби межи фармерами а випасуючими худобу „ранчманами", коли фармері напали на двох братів Гендриксонів, яких вони підозрівали за крадіж худоби, й по короткій перестрілці вбили обох на місци.

ШИКАГОВСЬКИЙ МУЗЕЙ ХВАЛИТЬСЯ РІДКИМ ОКАЗОМ.

ШИКАГО, 4. червня.—Музей природних наук імени Філдса подає, що він дістав з Африки вістку про рідкий набуток для сього музею. Представники сього музею, вислані до Африки на роздобування всякої звірини для звіринця, вспіли піймати африканську звірину окапі.

Звіря се, з вигляду кадовба подібне до зебри, з голови до жирафи, є таке чутке й полохливе, що досі лишень один раз вдалося білим мисливим зловити живцем оказ сеї породи. Привіз його був до звіринця в Антверпені др. Горнадей, але звірина так банувала за свобідними просторами, що погибла до півтора місяця.

ЗАКОПАНИЙ СКАРБ.

НЮАРК, Ню Джерзі, 4. жовтня. — Кілька місяців тому назад помер у сьому місті Фредерик А. Мартин. Мав він тоді 82 роки життя, і помер у власнім деревлянім домику. До спадку по ньому зголосилося богато кревняків, але тестаменту не найшли. Коли прийшло до встановлення виконавця послідної волі, кревняки згодилися на встановленне довголітного знакомого покійника, якогось Джана Вікса. Згодилися на нього кревняки певно тому, бо він упевняв їх, що Мартин мусів мати великий маєток, але його десь заховав.

Зараз по своїм встановленню зарядцем спадку Вікс почав глядати скритого скарбу. Почав він обпукувати стіни дому, шукаючи за тайною скриткою, але нічого не найшов. Казав віддерти підлогу, перешукав кождий куток, але все надармо. Вже зневрівся й він і його приятелі, коли щось йому шепнуло заглянути до ґазової кухонки. На його велике диво й найшов там 4,000 долярів у дорогоцінних паперах.

Заохочений сим находом, він шукав далі. Нині копаючи з двома робітниками з городі, він попав на бляшану пушку, що могла бути колись частиною машини до роблення мороженого. Коли її отворено, найдено в ній дорогоцінних паперів на суму 25,000 долярів.

В той спосіб спадкоємцям припаде тепер до розділу 55,000 долярів, які одержано з продажі дому, та 29,000 долярів, одержаних з закопаних скарбів. Покійний був диваком; він мав великі гроші, але їх ніколи не вживав. Мешкав дуже бідно, варив собі самий, ходив усе в подертій одежині.

ВІДЛОЖИЛИ КАРУ СМЕРТИ НА ВІДОМОГО ОПРИЩИКА.

ГАРТФОРД, Конектикат, 4. червня. — Стейтовий губернатор відложив виконанне кари смерти на відомого американського оприщика Мєнкена, котрий, добувшися з вязниці, мав доконати кілька вбивчих розбоїв. Цей самий вбити поклісмен. Мав ви... час до 3...

ДОМАГАЄТЬСЯ РЕФОРМИ КАРНОГО ЗАКОНА.

ТАЙБІ Джорджія, 5. червня. — Перед зборами адвокатської палати стейту Джорджії виступив федеральний прокуратор для полудневих округів Бакнер з промовою, в котрій він заявив, що через злі карні закони федеральне карне судівництво зведене на ніщо. Говорив він, що коли конґрес в найкоротшім уже часі не візьметься до реформи карного поступовання, то федеральним судам прийдеться хиба лишити карні справи в руки Ресівера (збанкротувати).

НЮ ЙОРК, ХОЧЕ МАТИ ПЕРШУ ЖІНКУ В МІСЬКІЙ РАДІ.

НЮ ЙОРК, 4. червня. — На нарадах републиканської партії 15. округа рішено виставити при наближаючихся виборах кандидатуру пані Прет на становище олдерманки свого округа. Булаби се перша жінка в нюйорській раді міста.

ВПАВ 200 СТІП І ЗВИХНУВ СОБІ НОГУ.

ГЕЙСТІНҐС, Англія. — Едвард Віллет, літ 38, збирав дикі цвіти на краю скали Рокенор, високої на 200 стіп. Нещастя хотіло, що коли посягав по дуже гарну цвітку, він стратив рівновагу і — полетів в діл. У воздушній подорожі Віллет мав на стільки присутности ума, що перевернувся і замісць впасти на землю головою, він впав на ноги. Ногу одну вивихнув, то правда, але зараз встав і пішов до дому.

ГРІМ УБИВ ЧОЛОВІКА 150 СТІП ПІД ЗЕМЛЕЮ.

ДЖАГПІН, Мо. — Перед смертю ніде не сховаєшся; вона всюди найде свою жертву. Тай ніхто не знає, яка кого і де смерть чекає. Не знав також і Вілліям Фрай, літ 22, котрий 21. мая працював у майні 150 стіп під землею, якою смертю умре. Того дня громова іскра вдарила в паровий котел на поверхні землі, а відтак пішла по залізній, 150 стіп довгої рурі в майні й убила там стоячого коло рури молодого Віліяма.

ГРІМ ВІДІРВАВ СТІНУ ХАТИ І ПОКАЛІЧИВ ХЛОПЦЯ.

БРЕНДОН, Ман. — В часі громовиці, яка тут лютувала 22. мая, громова іскра вдарила в хату Кашміра і відірвала одну стіну та поранила дуже тяжко малого хлопця Чарлія. Його мама і ще два окупанти хати уйшли всякого покалічення.

ЯК СТРІЧАЮТЬ СМЕРТЬ ЧОЛОВІКИ А ЯК ЖІНКИ.

Як срічають смерть чоловіки а як жінки, коли їм лікар заповість її, оповідає один лікар на основі досвідів у англійській жіночій газеті. Коли образованому й інтелігентному чоловікови сказати, що його смерть недалека, то він схвилюється, домагається консультації, говорить про специялістів і боронться розпучливо до кінця. Коли те саме сказати жінці, вона покладеться й спокійно вижидає смерти. Бо всі жінки фаталістки. Зате, коли сказати чоловікови, що він може видужати, як піддасться операції, то понайбільше він вірить радше у свою силу й видержаність, як у лікарський операційний ніж. А жінки [illegible] на операцію.

ОЛЕКСАНДЕР ГАРКАВЕНКО.

Олександер Гаркавенко, відомий український борець-атлет, родився в 1893 році в київській губернії. Ходив він вперед до реальної школи в Києві, а опісля збирався бути інжинером, але його вже захопив спорт, якому почався був віддавати ще з 16. року життя. Переїхав він яко молодий борець наперед всю Україну й Росію, европейську й азійську а опісля боровся по ріжних европейських краях, як Німеччині, Румунії, Австрії, Сербії, Франції.

Тоді вже вславився він побідою над славним чеським шампіоном Фершенським, якого положив за 7 мінут. В Росії опісля положив він відомого московського силача Заїкіна.

До Америки приїхав він якого півтора року тому назад. Осів він спершу на короткий час у Філядельфії, а опісля на довший час в Шикаго. В Шикаго він і мав перші боротьби, і свої перші американські побіди. В Шикаго він і побідив литовського шампіона Франка Норкуса; „Ірляндського Бика" Джека Робертса, „Тексанського Тигра" Біг-Бул-Бета", „Чорну Маску" Віктора Солдата; шампіона Турції Боба Монакова; великого борця Швеції Джана Фріберґа; шамп. Чехії Павла Матесона; „Канадійського великана" Боба Нелсона; „Червону Маску" Ганса Фостера; студента Теда Полсена; „Каліфорнійського Великана." Тома Маршела; шампіона Ірляндії Пап-Мекгі; польського борця із Бостона Адама Бурського. Послідну побіду відніс над відомим польським атлетом Владком Збишком.

Природна річ, що такого славного атлета хочуть захопити для себе другі народи. Що московські ґазети в Америці пишуть про нього як про великого російського атлета, сьому не дивниця. Але були вже й польські ґазети, котрі його описували яко „родака". Відомо, чоловікови, що не має своїх подвигів сили, здається, що він має подвиги, як з його народа вийде такий великий силач. Случалося вже таке, що навіть політичні партії пробували монополізувати силачів; певно несвідомо думаючи, що їх прихильники, дізнавшися про політичні симпатії силача, наберуть переконання, що ся партія, до котрої приписався атлет, такаж сильна, як він. Та подібне становище не має основи. Великий борець дивиться на свій спорт як на велику штуку, яка не належить до ніякої партії, чи властиво до кождої партії. Він, хоча й має політичні погляди, та має їх для себе. Публично з ними не виступає. Для народа він має лишень свою штуку, свій спорт. Такої „політики" держуться всі артисти, актори, малярі, різьбарі, такої „політики" держуться боксери, грачі в бейзбол та борці-атлети. Менажер Гаркавенка, п. Джек Пфеффер, зовсім певний, що як Гаркавенко буде стояти поза політикою, то він завоює собі симпатії всеї американської публики та стане тут одним з найбільше відомих борців.

ПОМЕР 104-ЛІТНИЙ АРЕШТАНТ.

ТОРОНТО, (Канада). На „Мунісіпальній фармі для Арештантів" помер на днях 104-літний старець Вілям Бродерс. Він був найстаршим арештантом [illegible]

НЕ ВІРИТЬ У ШКІДЛИВІСТЬ МЯСА.

ЛОНДОН, 5. червня. — На врочистім приняттю американських лікарів, яке їм урядили англійські лікарі, виступав Арбутнот Лейн, славний англійський лікар, та в своїй промові осуджував аґітацію проти вживання мяса. Говорив він, що вся та аґітація не варта паперу, на котрім вона написана. Мясо не шкідливе для людини. Лектор не вірить навіть у те, щоби мясо шкодило людям, що хорі на нирки або ревматизм.

СТАН ШКІЛЬНИЦТВА У КИЇВІ

Під теперішну пору істнує у Київі 97 трудових шкіл, в яких учиться 31,000 дітий. Проти попереднього року число шкіл зменшилося на три, але процент охоплений школами дітий зріс з 46 до 50 пр. Кількість українських шкіл збільшилася з 30 до 35, жидівських з 4 до 7 коштом російських шкіл. В 60 дитячих будинках і дитячому городку „Ленінск" виховується до 5000 дітий. Через заборгованість батьків з платою за навчання, педаґоґічний персонал не дістає цілої платні. Недобір в біжучому кварталі досягає 40 проц.

(Б. 18. IV. 25.)

ПОЧУТТЯ ОБОВЯЗКУ У МУРАШОК.

Віддавна порівнували суспільні інстинкти мурашок із поведенням людей. Поважні досліди на полі психольоґії мураток цікаві також і для нефаховця, бо поясняють нам скомпликоване державне життя мурашів. А мурашям недостає висших інтелектуальних здібностей. Дуже цікаві під тим оглядом є найновіші досліди про те як заховуються мурашці при пошукуванню поживи. Прим., найде мурашка якусь добичу, якої сама не всилі двигнути, то вертає до мурашища і попросту счиняє там гвалт, порушує инші мурашки своїми вусиками. Повідомлені так про знахідку поживи мурашки пускаються в дорогу й деякі з них знаходять добичу. Мурашка, яка перша найшла поживу, все вертала там найкоротшою дорогою. Дослідник закрасив тую мурашку краскою, щоби пізнавати її. Вона приводила з собою ще кількох помічників, які йдуть за нею з самого мурашища. Цікаве, що мурашка ніколи не счиняє тривоги, коли найдена пожива складається з богатьох кусників, які сама по черзі може позносити. Коли треба, то бігає двацять і більше разів там і назад, щоби укрити добичу. Отже поиочі шукає лише тоді, коли один кусник добичі для неї за тяжкий. Цікаве, що така мурашка нічим не дасться відтягнути від праці, від стягнення всіх частинок поживи до мурашища. Отже можна сказати, що мурашка має „почуття обовязку". Коли кидуни мурашці на її дорозі каплю меду (мід як звісно люблять мурашці дуже), то вона зразу хвилиночку вагається, попробує мід, але зараз втікає від нього й спішить до своєї добичі. Потім хоч нераз переходить попри мід, ніразу не задержиться біля нього. Якась сила (у людей назвали би ми її почуттям обовязку) приневолює комашку насамперед позносити всю добичу. Колиж віднесла останній кусник добичі, вертає мурашка до каплі меду.

Аліянтська нота домагається від Німеччини розоруження.

ЛОНДОН, 5. червня. — Англійський уряд подав до публичного відома ноту, яку сими днями вислали до Німеччини аліянтські уряди. Ся нота відноситься головно до тих частин версайського договору, котрі говорять про повне розоруження німецької держави.

Нота стоїть на становищи, що Німеччина сих постанов договору як слід ще не виконала й нота домагається безпроволочного виконання. Німеччина малаби наперед скасувати свій генеральний штаб, звести свою армію до 100,000 люда, а поліцію до 150,000 мужа. Мається теж скасувати фабрики оружа та перестати готайні вправи жовнірів та досвіди відносячися до ведення війни ґазами.

Лишень тоді, як сі точки будуть сповнені, може Німеччина сподіватись евакуації Надренщини.

НІМЕЧЧИНА ОБУРЕНА АЛІЯНТСЬКОЮ НОТОЮ.

БЕРЛІН, 5. червня. — Німецькі ґазети подали нині зміст аліянтської ноти до німецького уряду та короткі уваги німецьких високих урядників без подання їх імен.

Німецькі урядники й ґазети висказують з приводу сьої ноти глибоке обурення. Вони звертають увагу на те, що аліянти ждуть від Німеччини виконання постанов так званого пляну Доса, а тимчасом домагаються в ноті такої річи, як знищення німецького майна вартости яких 25 міліонів долярів. На думку німецьких провідників Німеччина не може виконати одно й друге. Коли вона знищить майно, як домагається нота, тоді від неї не можна домагатися сплати воєнного відшкодовання, як постановлено в пляні Доса.

ПІДПРИЄМСТВА ШТІНЕСА ПЕРЕД РУЇНОЮ?

БЕРЛІН, 5. червня. — В ґазетах появилися чутки, що великі підприємства покійного німецького міліярдера Штінеса стоять перед руїною та що німецькі банки, державні і приватні, поспішили на його ратунок, розуміючи добре, що руїна найбільшого в Німеччині маєтку мусіла би викликати фінансову паніку (пострах, поляку) та може й довести до хвилевого банкротства німецького промислу.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД МАЄ НАДІЮ НА ГАРНІ ЖНИВА.

МОСКВА, 4. червня. — На основі вісток про стан збіжевих засівів, одержаних з усіх країв, підлеглих московському урядови, уряд приходить до переконання, що сьогорічні жнива будуть кращі від минувших. Збіжа на Вкраїні й над Волгою показують на гарні жнива.

Як попередних років, так і сього року уряд буде мати богато невдоволення з тими збіжевими краями щодо розділу збіжа.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ГРАФ АМЕРИКАНСЬКИМ БУТЛЕҐЕРОМ.

ПАРИЖ, 4. червня. — Французький граф Жак де Месльон, який побував довший час в Америці, забанував за рідним краєм і тепер оповідає тут страшні історії про свої пригоди в Америці.

Мав він бути в Злучених Державах і займатися бутлеґерством: Пакував і пачкував він горілку на всякі способи. Було й таке, що наливали горілки до бляшаних великодних писанок, а доручували їх люди, перебрані за законників. Кілька разів до нього стріляли аґенти прогибіційного уряду, але йому все вдалося втекти. Та се його не відстрашило. Коли, однак, до нього прийшов до готелю один чоловік, та представившися за товариша по фаху, обіцяв графови доставить всяких горілок і вин, та взявши 30,000 долярів, гропав без вісти й духу, граф прийшов до переконання, що в Америці є за богато обманців і він зараз забанував за рідним краєм та вернувся до Франції.

ЗНОВА ЧУТКИ ПРО ПОВАЖНИЙ СТАН ЗДОРОВЛЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ДИКТАТОРА.

ПАРИЖ, 4. червня. — З Риму наспівають уперто вістки, потверджуючі чутки, що стан здоровля фашистського диктатора Мусоліні є небезпечний, та що він дійсно через його рішився вступити з уряду.

КИТАЙСЬКА СИТУАЦІЯ СТАЄ ҐРІЗНІША.

ШАНҐАЙ, 5. червня. — Положенне в Китаю стає щораз тяжче не так через поширенне заворушень, як через те, що рух перекинувся вже з робітників на другі верстви народа. Тут покинуло, прим., нині службу пів тисячки поліцаїнів. Число страйкарів виносить уже до 150,000.

Ян-ґан дає до зрозуміння, що він не вислав ще своїх військ до Китаю, бо вважає сей крок зайвим.

РОЗОРУЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОТИ ҐАЗУ.

ЖЕНЕВА, 5. червня. — Аліянтські представники, зібрані на конференції для справи обмеження зоружень, приняли пропозицію американського представника Бертона, щоби заборонити вживанне на війні отруйних ґазів.

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ЧІЛЕ.

ЛОНДОН, 5. червня. — З Чіле приходять вістки, що там вибухли поважні страйкові заворушення та що підчас них погибло кільканайцятеро осіб. Заворушення почалися від страйку портових робітників в Ікіке, який відтак перекинувся на другі провінції. Чиліський уряд вжив завів строгу цензуру на новинки.

ЗАГОВІРНИКИ НЕ ДАЮТЬ ЖИТИ КОРОЛЕВИ.

ЛОНДОН, 5. червня. — Еспанська поліція признає, що сими днями відкрито не один, але аж три заговори на життя еспанського короля Алфонса. Англійські ґазети [illegible]

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ ЩЕ БІЛЬШОЇ СПРАВНОСТИ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Не посудить нас, урядовий орган Українського Народного Союза, за сторонничість для себе, коли ми скажемо, що весь наш загал знає добре справність нашої організації. Кождий член, котрому вмерла дитина, кожда вдова й сирота, котрим вмер батько або мати, член або членниця Українського Народного Союза, знає добре сю справність нашої головної канцелярії. Засвідчили про неї добре делегати на послідну конвенцію Українського Народного Союза, що відбулася півтора місяця тому.

Всяку справну організацію треба удержувати на тій висоті справности. І коли лишень можливо, сю справність ще збільшити. Власне з нагоди почтової кампанії за належитим адресованням листів, яку розвів федеральний почтовий уряд, пригадується нам, що й нашу канцеляріяну роботу можна зробити ще справнійшою. Недостача сьої роботи лежить не в уряді, але поза урядом. Лежить вона у самих членах, відділах, а головно тих урядниках відділів, що з канцелярією зносяться.

Щоби відразу приступити до справи, подамо один случай з дійсної практики нашої канцелярії. Приходить сими днями до головної канцелярії лист, а в ньому на одній стороні карточки пишеться про отсі справи. Наперед автор листу, секретар одного відділу, просить о друк на запомогу по помершім члені. Далі поправляє імя нового приступившого члена Українського Народного Союза. Ще далі зміняє адресу одного члена. Ще далі подає вістки, які надаються до рубрики про українське життя в Америці, яку недавно завела редакція Свободи. Наконець подає оголошення зборів свого відділу.

Правда, сей лист се вже скрайний примір, але подібних листів буває більше. Немає дня, щоби такий лист не прийшов до канцелярії. Автор сього листа не задумався над тим, що справи, які він порушує в свойому листі, належуть до ріжних людий і урядників в канцелярії Українського Народного Союза, адміністрації та редакції органу. Справа висилки друку належить до головного секретаря фінансового, справа приняття члена чи справлення його імени до головного секретаря рекордового, справа зміни адреси до адміністрації органу, справа дописі до редакції. Так воно є не лишень у нас, але й в других. Так мусить бути всюди, де організація зростає так, що мусить наступити поділ праці.

Наслідок одержання такого листа такий, що він не може бути сейчас полагоджений. Він мусить іти наперед до одного урядника, відтак до другого, відтак до третого, відтак до редакції. Через те його полагодженне опізняється.

Щоби сьому запобігти, канцелярія старається подавати членам і відділовим урядам осібні коверти, щоби листи йшли просто до урядників, до яких справа належить, і які можуть її сейчас полагодити. Колиб хоча самі члени й відділові урядники памятали на се, щоби писати про кожду осібну справу, яка належить до осібних урядників, на осібних картках, то вже й се значно прискорилоби полагоджування справ. Члени мають право домагатися скорого полагодження всякої справи, яка належить до статутового обсягу діяльности урядника, але й вони у власнім інтересі повинні старатися сій канцелярії помагати справу як найскорше полагоджувати. Помагаючи урядови в той спосіб, члени поможуть не так самим урядникам, о скільки самим собі.

ЗНОВА СУД ПРОТИ ЮНІЙ?

З Гвілінгу, в стейті Вест Верджінії, доносять, що федеральний суд, розглянувши просьбу вугляевих підприємств з неюнійних округів, видав тимчасовий приказ юніям не вести ніякої аґітації за своєю організацією.

Хоча приказ ще не є рішаючий та суд заповідає ще нове переслухання над питанням видачі заборони („інджанкшена"), бо ще й ся має бути тимчасова, то мимо сього вугляеві підприємці свою ціль справили вже. Вони хотіли мати судову заборону проти юніяних організаторів, і сю заборону вони мають. Що вона тимчасова, се їм нічого не вадить. На всякий случай вона важна до нового переслухання, а після нього, вони мають надію, буде обовязувати нова заборона. Їм таких тимчасових заборон подай як найбільше.

Хоча вона теж буде тимчасова, та вона всеж таки буде зборонити юніяним організаторам організувати майнерів у юнію. Виходить, що тимчасовість і нерішучість і хвилевість судових приказів і заборон се лишень немовби цукрова полевка на дуже гіркій пігулі, яку суд підносить майнерським юніям. Суд, немовби добрий лікар, каже: „Я знаю, що сей ліх гіркий, але він посолодженний зверху і ти його й чути не будеш, як возьмеш в уста."

Та майнерські юнії не діти, і зрозуміють добре, що значить посолоджений судовий приказ. Їх куперавсом не задурить, і судовий приказ серед них лишень скріпить переконанне, що суди боронять тільки інтереси капіталістів та всюди, де можуть, стараються підорвати силу робітництва. Таке враження пошириться серед членів других юній, яких начислюється [illegible] в пять міліонів. Піде воно й по-[illegible] до сеї [illegible] підприємству, підпи-[illegible]

НА ШЛЯХУ ДО ВИДУЖАННЯ.

В останніх роках наше громадянство переходило важку крізу, скочуючись на дно розстрою і потапаючи в мутних хвилях байдужности. Приглядаючись розбитому й розпорошеному політичному життю, економічній кволости і культурному занепадові — просто ляк збирав за найблизчу будуччину. Якась змора налягла на нашу збірну душу, якийсь кошмарний сон окутав нас своїми чорними крилами. Безпросвітність! — це одно слово характеризує суть нашого громадського життя. А серед тієї безпросвітности, серед животіння з дня на день — не на основі реальної оцінки фактів, але напів горячкових вигуків чи вчинків,— тільки тут і там блищали блудні вогники сяких-таких громадянських починів. До таких додатних починів слід зарахувати кооперативну діяльність, боротьбу за рідну школу, деяке піднесення темпа освітної діяльности.

В політичній ділянці початково наступив повний розстрій, а опісля майже цвинтарний застій. Дробленя сил, розвал партій, розклад навіть нечисленної парляментарної репрезентації відбувався рухом нерівномірно - прискореним. На ниві полівичної думки вибуяли непотрібні буряни і виросли густі чагарники.

Щож довело до такого споживання гідного положення?

Ріжні люде ріжно про те думають. Та загально набирає права горожанства погляд, що причиною того всього є ніщо инше, тільки особисті амбіції, особиста ворожнеча, спори, інтриґи, підкопи і т. и. А осідком всіх цих семи чи скільки там головних гріхів, гніздом шершенів, кузнею всього лиха є Львів. Так між иншим дивиться на справу перемиський „Український Голос", тим самим віддзеркалюючи настрої пересічного обивателя. Очевидно, така думка про причини занепаду зароджується тільки в примітивних інтелектах, тільки у людей, що звикли в своїх міркуваннях йти або навмання, або по лінії найменшого опору. Причини нашого занепаду, розстрою, обезсилення є далеко глибші, не зльокалізовані у Львові, але розсіяні по всій нашій національній території.

Є це суспільна недуга, повоєнна пошесть, витворена часто незалежними від нас обставинами і умовинами, защіплена цілому нашому організмові. Анальоґічні недуги і крізи переходили й переходять усі, яких розторощила війна, які принесли великі жертви у великих дужанях і лягли на побоєвищі, не осягнувши намічених користей, не здійснивши своїх мрій й ідеалів. Німеччина, Австрія, Мадярія, Росія, Болгарія, Україна — чи не переходили вони важких потрясень, чи ще й сьогодня не ллється кров в окайданеній псевдопобідниками Болгарії. А ми, західні Українці, ту глибоку трагедію переходили подвійно, як частини двох великих держав, з яких одна зникла з карти Европи, а друга увійшла в добу великої революції — і як нерозривна частина великої нації, що серед всеобіймаючої пожежі пробудилася до державного життя. Крім того наша територія була тереном безпосередніх воєнних змагань і то в двох фазах, змагань світових велитнів і опісля боротьби зі сусідами. А у висліді програна і то програна, розкладана на рати. В першій добі програна мілітарна, не безпосередня, не на полі бою, а посередня, загин армії; в другій добі дипльоматична, теж не безпосередня, а за посередництвом високих антантських опікунів. Саме тоді, коли инші народи вже мали час очуятися, приходити до сил, набирати [illegible] після поразки, ми з одної [illegible] збільшений безпосереднім натиском і ходами та підкопами тих чи инших переможців взаїмне недовіря пошуканка за винуватцями, homo homini lupus. Розуміється, що всі удари, всі лиха в першу чергу відбилися на нашому політичному житті; тіснійше кажучи на трудовій партії, яка по волі чи по неволі мала провід у своїх руках.

А всетаки, коли будемо справедливими, коли з перспективи і зі збереженням безпристрасної предметовости будемо оцінювати національну катастрофу, коли мати мемо на увазі наш соціяльний недорозвиток, економічну нужду, відсутність могутніх прихильників — то мусимо признати, що цю глибоку крізу ми переходимо доволі гладко, нормально, що в мутних бурунах розторощуючих припливів і відпливів ми зберегли національну честь і гідність, що наш моральний капітал не тільки ненарушений, але може й зборачений.

Наша катастрофа є без сумніву більша і глибша, як усіх тих, що теж понесли поразку у висліді війни.

А одначе в нас, коли говорити про внутрішне життя, не гуляв ніж, не падали трупи, не скрипіли шибениці-гиляки, як у Мадярщині, або ще й тепер в Болгарії. В нас не було такого осоружного самозаперечення єдности нації, як нпр. в Надренії, де 30 послів, представників народу пішло на службу ворога і заявилося за відірванням німецької провінції від матірнього пня. Факти відступства від національних ідеалів були у нас дуже спорадичні і немаркантні. Наші маси і навіть ті провідники, на яких нас стати, в голоді і холоді, в тюрмах і таборах з честю видержали на зайнятих позиціях і не зійшли з них до нинішнього дня. Не лише не зійшли, хоч рвали їх душу сумніви, хоч нераз байдужіли, хоч попадали в безсилля, хоч заскленлювалися в собі, але виявляють новий приплив життєвих і життєдайних сил. Заникає недовіря, розсіваються сумніви, уступає безсилля, родиться воля до життя.

Крім політичної крізи навістила нас іще важка голодова катастрофа, а все таки елідне оживлення громадянського життя. В масах зростає конечність організації, у верхах потреба консолідації національних сил. Пос. Павло Васильчук заповідає в польській соймі змішення національного фронту, сен. Черкавський накликує до обєднання сил, виступивши в розгарі крізи посли вертають до клюбу, в пресі і громадянстві все частійше лунають одностайні голоси негайно приступити до зібрання і зєднання розроблених сил, громадські діячі продумують над формою і змістом того обєднання. Ми є в стадії реконвалесценції після важкої недуги, находимося на шляху до видужання. Чим скорше це станеться, чим скорше приступимо до виконування нормальних життєвих функцій, тим краще.

„Діло".

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ, ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

ГРИНЬКО ПРОТИ ГРУШЕВСЬКОГО.

Голова Київського Губиконкому Гринько, в справозданні з діяльности Губвиконкому на VII. зїзді рад Київщини, торкаючись справи українізації ні з сього, ні з того копнув академіка Мих. Грушевського. Останнє число посвячено переважно памяти Шевченка. Передова політична стаття написана Грушевським. Я питаю вас, товариші, — з патосом звертається Гринько до своєї авдиторії, — чи можна в 1925 р. на Україні писати бойову політичну статтю про Шевченка і жадним словом, жадним натяком не згадати про радянську владу, радянську суспільність? Чи може це зробити той, що щиро стоїть на радянському ґрунті? В цій статті радянську владу оминається. Там є більше української національної великодержавности, ніж радянської ідеольоґії.

„Нам не так важно, — поучував дальше своїх слухачів Гринько, — що думає з приводу Шевченкових роковин проф. Грушевський, як важно те, яку літературу, яку публіцистику подається нашим читачам. Звичайно булоб добре, колиб науковий талант проф. Грушевського пішов по радянському напрямку. Але незалежно від цього нам треба завоювати українську публіцистику та літературу. Ми з великим задоволенням стежимо за тим, як до щирого, активного співробітництва підходять все ширші кола, української інтеліґенції. Але ми не можемо закривати очей також і на те, що в умовах нової економічної політики отворюється ґрунт для оживлення дрібно-буржуазної ідеольоґії..."

„Треба просто сказати, признається Гринько — що української літератури і публіцистики ми ще не завоювали."

Не маючи дотичного числа „України," не можемо провірити, чи стаття академіка М. Грушевського містить в собі знамена злочину ігнорування радянської влади і радянської суспільности, злочину великодержавности та ідеольоґічної дрібно-буржуазности. Отже мусимо на слово вірити Гринькови, що поважаний учений мабуть таки прогрішився, коли не супроти радянської влади і радянської суспільности, то щонайменше супроти самого Гринька. Видно чимсь не догодив старий професор молодому представникові радянської влади.

Але при цій нагоді варто відзначити, що українське національне письменство, українська національна думка, по авторитетному свідоцтву Гринька, всеж таки істнують, розвиваються; що українська література й українська публіцистика перейнята національною великодержавністю і навіть (дивна річ у соціялістичній республиці!) дрібно-буржуазністю та що радянська влада ніяк не може прибрати до своїх рук сеї непокірної національної та дрібно-буржуазної української літератури й публіцистики.

Дійсно справа кепська. Так багато зроблено для українізації життя — і пару десяток ґазет українських істнує, і кілька журналів українських видається, і сотками книжки українською мовою друкується, а українська література й українська публіцистика десь самі собі з боку стоять і не дають себе „завоювати." Ніякої тобі „смички"! Справді є чого обурюватися.

Бідний Гринько, в своїм комуністичнім засліпленні не бачить траґікомічности становища, коли про українську літературу й українську публіцистику доводиться говорити, як про щось цілком відокремлене від усього того українського, що творить радянська влада, а радше комуністична партія, признаючи тим самим, що вся та українська творчість радянської влади не є українською по суті, бо українську літературу й українську публіцистику треба ще „завоювати". А [illegible]

НАРІД І ЦЕРКВА

IV.

Інтерес українського народа вимагає, щоби священство та владики служили вірно не тільки церкві, але й народній справі. Особливо тепер, коли земля горить під нами, коли маємо так мало свідомих сил до боротьби. І тут заходить на перший погляд мала колізія, особливо коли ходить о українську греко-католицьку церкву.

Як відомо в католицькій церкві панує абсолютизм. Побудована вона на покорі та безглядному послухови. Подібно як в війську, а військова дисципліна узнає тільки приказ і послух. По тій причині може зайти така колізія, що інтерес народу вимагає такого від церковного проводу, чого він, звязаний послухом з Римом, не може виконати. Це може наступити одначе тільки виїмково і не є таке траґічне, якби воно на перший погляд видавалося. Бо Рим, навіть після католицького вірування, є непомильним тільки в справах віри, а в всіх інших справах робив і робить помилки. А „процесувалися" з ним ріжні імператори, ріжні держави та народи. Тому нема нам чого боятися піти з ним в процес от хочби за конкордат.

Сказав Христос: Віддай Богови, що боже, а цісареви, що цісарське. Так і каже нація до владик і священства: Віддайте боже Богови, але й виконуйте це, що потрібне для життя нації. А коли бороните нарід перед конкордатом то сповняєте божі слова, бо виконуєте це чого від Вас ціла нація вимагає.

Ми знаємо, що й наші владики і наше священство може бути безсильним і не богато осягнути з того, чого нація від них домагається. Але це нічого. Ми тільки хочемо скінчити раз на завсігди зі всяким рабством, звідки воно не походилоби. Ми не хочемо мовчати більше та може ще дякувати тим, що нам гріб копають, ми хочемо стати народом геройським. А не станемо ним ніколи коли наші провідники будуть вагатись і хилитись. До цего часу ми тільки по геройськи терпіли, а тепер хочемо по геройськи боротися. А в тій боротьбі хочемо і мусимо мати за собою і нашу українську церкву враз з її священством і владиками.

По тій причині кождий український священик і владика повинен бути не тільки духовною особою, але і взірцевим громадянином. Приміром українського патріотизму. Священик, що виконує тільки душпастирські, церковні обовязки, молиться, постить, лежить хрестом, а не почувається до обовязку виконування ніяких інших громадянських обовязків не є українським громадянином. Він не надається в теперішних часах на духовного українського провідника. Місце для нього радше в монастирі чим в громаді.

А до того священство дуже часто одинока українська інтеліґенція по селах в старім краю, або канадійських фармах чи американських плейзах. Тою інтеліґенцією якої так мало у нас. Тою, яка мала щастя серед нашої бідноти „вийти в люди", якої вивчення коштувало націю витрати національного гроша. Чи нація не має права жадати від неї звороту вложеного в ню національного капіталу? Чи малаби вона совість замкнутися в теперішнім часі тільки в церковні мури? Тепер коли рішається доля нашого народа і церкви!

Ні! Українське священство і українські владики повинні бути перші в обороні всіх загрожених національних і церковних позицій. Християнські чесноти, які вони проповідують і впоюють в народ вимагають від них саможертви. Але ми люди, вимагаємо тільки сповнення звичайних громадянських обовязків. Того, щоби йшли з народом і його боронили і то там, звідки тільки грозить йому небезпека.

На тім зискає в першій мірі сама церква. Скріпиться захитаний церковний авторітет, защите наново повна гармонія.

Скріпиться рівнож і відпорна сила нації, а о це нам тепер найбільше ходить. Це і була причина, чому ми старалися розібрати обговорені тут народно-церковні питання. А розбирали їх по щирости, так, як думає і відчуває наш нарід.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ.

(За місяць май, 1925).

I. ПРИХІД:

1) З перенесення з попереднього місяця		$330.89
2) Прихід в маю:		
а) Народний податок	$108.15	
б) Рідна Школа	194.75	
в) Голодному Селу	565.34	
г) Ріжні	358.70	1.216.94
Разом		$1.547.83

II. РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Комітет допомоги „Голодному Селу"	$500.00	
2) Рідна Школа	200.00	
3) Політичні вязні	200.00	
4) На делеґацію на Міжнародний Жіночий Конґрес	54.80	
5) Інваліди	50.00	
6) „Просвіта" у Львові	25.00	
7) Студенти	25.00	
8) Кошти посилки	10.05	$1.064.85
б) Платня секретаря		150.00
в) Рент		25.00
г) Телефон		5.81
д) Кошта дороги Предсідателя за три місяці		21.00
е) Дорога до Ню Йорку		6.48
і) Стемпси і канцелярійні прибори		8.00
Разом		$1.281.14

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід в маю	$1.547.83
Розхід	1.281.14
Остає в касі з днем 31. мая	$266.69

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.

КОНВЕНЦІЙНА КАМПАНІЯ ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ

ЗГІДНО З УХВАЛОЮ 16-ої КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗА ПРИЙМАЄТЬСЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ

ЛИСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

I.

Як свідоме українське село побивається за народну освіту.

(З листа читальняного виділу в селі Кривім, бережанського повіту, в Галичині, до комітету односельчан на Франкфорді, в Філадельфії).

Довгий час вже це давали Вам жадних познак життя а то складались на це ріжні причини. Тепер знова чекали ми, щоб від Вас одержать звістку а коли вже довідалися, що Ви вислали гроші чекали аж прийдуть.

Що би вам написати? Хіба те, що найбільше Вас інтересує а іменно народне житте, народна робота для освідомлення широких мас нашого поневоленого народа. Тож нічо иншого в нас на думці немає, як лиш те, щоб поліпшити долю нашого народа, а в першій мірі нас самих, українського селянина.

Знаємо добре, що нічим не здобудемо собі рівнорядних місць з иншими народами, як лиш просвітою. Збудувавши свою хату, чуємося иначше, як перед тим. Знаємо, що тільки в своїй хаті можемо бути свобідні, і таксамо поділяємось з Вами думками і радощами. Приємно робиться, коли бачиться в неділі чи то в свята салю, заповнену охочими і жаждучими душевного корму, який дає нам наша молоденька мізерна бібліотечка і кілька газет. Мимо того, що будинок наш ще не викінчений, задоволення велике, що маємо де зійтись, а що головніше, устроюватї часто вистави. Богато треба ще праці й гроша, щоб зробити все, як бути повинно, бо то лише мури покриті бляхою. Але праця не устає, противно, чим раз більше змагається, а потреба її росте.

В доказ цього, що не дармується, мусимо сповістити Вам про все, що зробилося досі на полі просвітнім. Перш усього згадати треба про загальні збори, які відбулись в лютім при заповненій салі. Взяли в них участь також делеґати з Козової. Вибрано новий виділ, до якого ввійшли: Дмитро Мартинів, голова; Стефан Рева, містоголова; Олекса Наконечний, писар; парох о. Мінько, касієр; Петро Бугай, бібліотекар; Михайло Шанайда, господар; Іван Волощук, виділовий.

Ще старий виділ підніс думку уладження Шевченківського концерту, що новий виділ виконав. 5 квітня відбувся святочний концерт в честї нашого Батька. Саля, прикрашена вінками, портретами і пишно украшеним бюстом Тараса, зробила на чужих гостий надзвичайне враження. А вже в спосіб подиву гідний відіграли шкільні діти діточу виставу п. з. Вінок на могилу Тараса Шевченка під умілим проводом своєї учительки панни Бородайківної.

В свята відіграно Сватання на Гончарівці, а в провідну неділю Жидівка Вихрестка. До читальняної бібліотеки закуплено трохи книжок, щоб можна бодай в части заспокоїти бажання людий.

Все це дуже красно, але не можемо дальше так поступати вперед задля браку гроша, який чимраз більше дається відчувати. Було ще трохи довгу, тож з присланих Вами гроший мусимо його віддати і каса знов буде пусткою стояти. Доходів маємо дуже мало і то лише з аматорських вистав і членських вкладок, які роблять дуже маленьку рубрику. З того ще треба оплатити газети, ріжні маленькі видатки, получені з виставою і т. п. Тут знова будинок викінчувати й не знати куди взятись за роботу. Тож відносимося ще раз з просьбою до Вас, Дорогі Родинці, допоможіть нам ще докінчити тої одинокої святині Народної. Трохи матеріялу ще маємо з минувшого ро[illegible]мо в свої сили і на Вас ще надію покладаєм, але однак знаєм, що спільними силами все дасться зробити. На думці в нас всіх тут і в Вас там, за океаном свого року закінчити все і посвятити і коли в нас і в вас живе добра надія на кращу долю поневоленого народа. Жива українська наболіла душа, яка розуміє вагу просвіти, про що ми переконалися в недавній минувшині, то певно думка ця стане дійсностю і побіч дому божого, побіч церкви, стане готовий поверховий красний Народний Дім для спільної загальної праці в користь народа і на честь і славу нашій Неньці-Україні. Тож поримовім відпочинку, нумо дальше до праці, муравлиної праці, не дайте нидіти нам в неволі. Не піддаймося підшептам ворогів, а будуймо Україну. Вкорінюймо українського духа в найменших наших. Несім світло науки й правди по найтемнійших затінках хат, а коли сповнимо цей обовязок то будьмо певні, що сповнять ся віщі слова, що встане Україна, встане воля, світ правди засвітить і помоляться на волі невольничі діти.

Рівночасно складаємо Вам щиру дорогою за Вашу поміч за прислані гроші щиру подяку. Нахай Бог в сотеро вас нагородить! Ми, як і наше покоління, будемо носити Вас вічно в памяти добрій, що помогли здвигнути в своєму рідному селі святиню науки, яка пишається на весь округ. Ми горді є на Вас. Це дуже добрий і похвальний знак, що Ви зрозуміли положення свого народу, заглянули в його душу глибоко і відчули, що його болить. Ваше діло розносимо всюди і передаємо молодому поколінню, щоб колись знало, за що і як Вас цінити. Тож прийміть від нас щирі і сердечні слова подяки. Сподіємося, що і на дальше не будете про нас забувати і при кождій нагоді, чи то яке свято, чи збори, забавя, кинете який цент як одну цеголку більше під будову національної свідомости, на загибель темноті, неґрамотности і ворогам нашим.

II.

СЕЛЯНИН ДАРУЄ ЗЕМЛЮ ПІД ЧИТАЛЬНЮ ПРОСВІТИ.

(З листа Комітету Відбудови Читальні Просвіти в Вовчім, до комітету односельчан в Філадельфії).

Отсим письмом звертається Комітет Відбудови Читальні Просвіти в Вовчім до Вас з просьбою о складання жертв на будову читальні.

Як відомо Вам, по завзятій визвольній боротьбі опинились ми в неволи. Найбільшою причиною нашого нещастя була темнота. Щоби виратувати з того нещастя, потрібно нам поширювати просвіту поміжи наш народ. Ми тепер є дуже бідними. Раз, знищені війною; другий раз платимо великі податки так, що люди зовсім не мають жадного гроша. Вже складається матеріял на площи будови. „Рада дурша до раю та гріхи не пускають," таке саме і наше: хтілиб мати та нема гроша. Застановіться добре над нашою справою і поратуйте нас. Кождий з Вас гадає побачити своє рідне село і з яким здивуванням буде оглядати святиню науки, на котрій буде повівати синьо-жовтий прапор. Не жалуйте гроша на таке святе діло як читальня. Дім сей має бути великий, в котрім буде знаходитись саля представлень і склеп.

Площу під будову читальні подарував Николай Максим коло млина.

Коли з Вас дасть кождий по 1 долярови, то осягнемо невеличку суму гроший.

Стара читальня знищена війною. Пишіть один до другого (складайте як найскорше, щоб [illegible]

III.

ЗУСИЛЛЯ КОЛО ЗОРГАНІЗОВАННЯ РЕМІСНИЧИХ КУРСІВ У РАДЕХОВІ.

(З письма Головного Виділу Товариства Просвіта у Львові до Управи Просвітно-запомогового Товариства „Радехівського Округа в Нортгемптоні, Па).

Цінне письмо з повідомленням висилки гроший на освітно-культурну роботу в Радехівщині одержали. Зміст письма приняв Головний Виділ з радістю до відома. Про так високо патріотичний й повний любови до рідного краю вчинок повідомимо наше громадянство при помочи преси, як примір, гідний до наслідування. Осібним письмом поручаємо Філії „Просвіти" в Радехові, щоби надіслала поіменний спис найбідніших і найбільш загрожених у своїй діяльности читалень, щоби можна їм прийти з помочю згідно з Вашим бажанням.

Провід згаданих курсів спочиває в руках Товариства УПТ. Обовязком його Старшини, в склад котрої входить тоюж голова М—ного Товариства „Просвіта" буде зужити переслані 100 ам. дол. на зорганізовання бажаних Вами ремісничих курсів в Радехові. Про їх започаткування та розвиток повідомлятимемо кождочасно.

Т-во „Просвіта" має до сповнення одну велику, першу й послідну, нинішню і завтрішню вемогу — вимогу загальної всенародної освіти. До осягнення цего велитенського діла модерної освіти народнім масам стремить Головний Виділ всіма своїми силами й средствами. Дотепер завдяки великим зусиллям урухомлено понад 80 філій й 1800 читалень Просвіти, зорганізовано при них 500 амат. гуртків і понад 300 хорів, створено цілий ряд мандрівних бібліотек та уладжується курси для неграмотних. В самому Радехівському повіті істнує і розвиває освітну діяльність 25 читалень, спис котрих в пролозі.

Та в усіх змаганнях дається відчувати найбільше недостача матеріяльних засобів — грошей.

Просвіта по своїм засобам, силам і спроможности кидає в народні маси популярну літературу, будить маси до нового життя, поглублює і поширює змагання є до незалежности, вщіплює в маси почуттє національної гідности й гордости та старається виповнити їх серця вогнем любови до знання, до культури, до освіти над собою, до рідної книжки.

Переведення того в життя вимагає великих фондів. А їх повинен і мусить дати сам Нарід. Та тепер на землях галицької волости панує голод і крайна нужда. Населення обезолене та позбавлене всякої опіки не може пододати величезному тягареві, що валиться на него, не може сповнити всіх вимог. І в той час так важкого лихоліття думки наші линуть до братів наших в Америці о помічну руку в несенню здорової духової поживи нашому народові та в піднесенню його з низин на вершини свідомої й певної своєї будучини нації. Як кождий член нашої нації на землях Америки й Канади вложить на жертвенник „Просвіти" на рік по одному тільки долярові, то одержимо суму, за котру у всіх громадах нашого краю заснуємо читальню Просвіти, побудуємо для них доми, засипимо їх популярними книжочками й двигнемо народню освіту на найвищий щабель. Тим дамо доказ і найвимовнійший вислів нашого обєднання у двох частинах світа й допоможемо Просвіті створити в серцях і душах мілінів народню твердиню, котрої не розі[illegible]

РЕОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В НІМЕЧЧИНІ.

Союз Укр. Студентських Організацій в Німеччині та Данцігу.

Ч. 157/200.

Берлін, 19. V. 1925.

Українське студентство в Німеччині після кількаразових невдатних спроб, в липні 1924 р. обєдналося в Союз Українських Студентських Організацій в Німеччині. До обєднання приєдналося й українське студентство в м. Данцігу. З за немилих подій в одній з українських студ. організацій в Німеччині дня 1-го лютого 1925 р. на 1-му надзвичайному зїзді Союзу переведено, після виключення тої організації, формальну переорганізацію Союзу й обєднане з того дня носить назву „Союз Українських Студентських Організацій в Німеччині та в м. Данцігу". В склад СУСОНД-а (скорочена назва) входять всі українські студентські організації на теренах Німеччини та Данцігу, які зєднані з загалом українського студентства Західніх Земель України та еміґрації через ЦЕСУС, а саме: 1) Т-во Студ. Українців „Основа" в Берліні, 2) Гурток Студ. Українців при Університеті в Берліні, 3) Обєднання Українських Студ. Агрон. Лісов. та Ветеринарів в Німеччині, 4) Т-во Українських Студентів в Кенігсбергу, 5) Т-во Українських Студ. „Основа" в Данцігу, 6) СУСОНД. же заступає членів Т-ва Українських Студ. „Чорноморе" в Данцігу. (Не належить отже до Союзу лише „Спілка Студ. Українців в Німеччині, про яку вже сказано вище, та яка рівнож не належить і до ЦЕСУС-а. Має цей гурток щось 30 членів).

Спільність інтересів, потреб і завдань — та трівка база, що тісно звязує, посередництвом Союзу, загал нашого студентства в Німеччині та Данцігу.

Для ведення справ СУСОНД-а на II. Конституючому Зїзді СУСОНД-а обібрано Управу в складі: Голова Михайло Мілько, студ. пол. наук., заступник голови та економічний референт. Степан Ярослав Федак, студ. хемії; секретар Зенон Пеленський, студ. фільозофії.

Вже на I. Конституючому Зїзді Союзу дня 9-го липня 1924 р. заборонено окремим орґанізаціям самостійні виступи в справах загалу студентства — чужоземних та економічних. Ті справи від імени своїх членів має вести лише Управа СУСОНД-а. Згідно з тою постановою та вказівками Економ. Відділу ЦЕСУС-а Управа Союзу розпочала тоді-ж заходи перед українськими громадянськими та добродійними орґанізаціями на місці та в Америці для допомоги студентству, яке після участи в визвольній боротьбі українського народу опинилося, в більшости фізично знищене та без яких небудь заходів на терені Німеччини та в м. Данцігу. Але вже з початком 1925 р. зза уніфікації допомогової акції в Америці ЦЕСУС-ом, Управа СУСОНД-а припинила ці кроки.. (На жаль, одна з тутешніх орґанізацій — Спілка Студ. Українців — не оглядаючися ні на бажання загалу студентства в Німеччині, ані на соборну ЦЕСУС-а, по за плечима і Союзу і ЦЕСУС-а використовувала імя українського студентства в Німеччині в своїх льокальних інтересах та тим зломала єдиність та корність нашого студентства).

За катастрофального стану забезпечення студентства мусіла Управа Союзу в квітні цього року звернутися до Економ. Відділу ЦЕСУС-а за дозволом поновного веденя самостійної допомогової акції в Америці. „Маючи на увазі нужденний економічний стан студентства на терені Німеччини та вільного міста Данцігу" — Управа ЦЕСУС-а погодилася, на певних умовах, на нашу пропозицію.

Наприклад [illegible] ється до українського громадянства в Америці узглядняти відповідно лихе матеріяльне положення більшости українського студентства в Німеччині та Данцігу та можливими допомогами-жертвами приходити цьому студентству з помочю. Неймовірна дорожнеча, при якій мінімум забезпечення переходить розмір в 25 ам. дол. місячно, унеможливлює студії. Абсолютна більшість студіюючих є на старших семестрах і стоїть безпосередньо перед укінченням студій. Саме це студентство є найгірш забезпечене та найбільше терпить — бо коли на початку студій можна всеж було кидати, на час, школу та фізичною працею здобувати собі хліб, перед кінцевими іспитами не може бути мови за усунення, хоч на самий короткий час, від шкільної праці. Управа СУСОНД-а в своїх заходах має в першу чергу на увазі таких, кінчаючих студії, студентів. Хочемо дати їм змогу закінчити освіту та віримо, що українське громадянство в Америці прийде з потрібною підтримкою українському студентству Німеччини та Данцігу.

З глибокою пошаною

ЗА УПРАВУ СУСОНД-а:

Мих. Мілько, голова; **Степан Ярослав Федак**, екон. реферт.

Адреса СУСОНД-а: Бунд Українішер Штудентен-Організаціонен ін Дойчланд унд Фрай Штадт Данціґ, Берлін-Шарльотенбурґ. Гетештр. 67.а.

Матвій Костишин.

ЗРУЙНОВАНИЙ РІДНИЙ КРАЮ.

Зруйнований рідний краю!
Закована Мати!
Хтож закутих діток твоїх
Буде доглядати?
Потомлених, в поневірках,
На наругах в пана.
Нема у них відпочинку
З вечора ні зрана.
Заплакані, небожата,
Без хліба, без соли.
Нема у них порадоньки
В тяженькій неволи.

— — — — — — — —

Ой, така то лиха доля,
Як чужий панує.
Як невільники конають,
А він бенкетує.
Посилає Єзуїтів
Душі в них спасати,
Але тіло покормити
Не хоче він дати.
Коли нарід від голоду
Пухне, вимирає,
То він чеше, целібати
Кругом розсилає.
Бере собі на забавку,
На жарти, на кпини
Наказує, що при Польщи
Нема України...

— — — — — — — —

Деж поділась Україна?—
Ви розчервували!
А закони... (ще старого
Жигмонта) забрали.
Що положив на прадіди
Кріпацькі кайдани.
Ви берете його закон,
Те робите з нами!
Колись давно наші церкви
Жиди замикали...
Днесь ви, панки, нам на силу
Їх позабирали...
Все минулось... І минеся
Панованне ваше!
Прийде хвиля, разом крикнуть:
Ляше! — По Сян наше!...
Памятайте, вражі панки,
Що козак не баба:
Добре знає, що за пісту
І якої треба.
Тільки жде святої хвилі.
Коли пригадає,
Відплатиться, що вам сотні
Голов позлітає.
За всі кривди і терпіння
Так платити буде.
Кров за кров! І не закуєш
Розкутії люди.

Джемейка, Ню Йорк, 2. червня 1925 р.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА МАХОДИТИ [illegible]

З українського житя в Америці.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Збірка на читальню Просвіти в Старомішині.

Читальня Просвіти в Старомішині, в скалатськім повіті, в Галичині, видала свого часу відозву до односельчан в Америці, завзиваючи їх до збірки на будову читальні.

Відкликуючися на сю відозву, свідомі українські громадяни в місті Нюарку зложили суму 238 долярів які зараз переслано виділови читальні. На сю збірку зложилися отсі жертви:

Гнат Когут, 25долярів; по 20 дол. зложили: Іван Гречак, Іван Сокіл, Андрій Водюк, Андрій Сокіл, Микола Гурин, Іван Перчишин (Федя); по 10 дол.: Михайло Самборський, Петро Когут, Михайло Перчишин; по 5 дол.: Ярослав Гусак, Варварка Смірська, Олекса Киназ, Михайло Малярчук, Іван Малярчук, Текля Міхальчук, Микола Покотило, Павлина Жугковська, Анна Гусар, Стефан Когут; по 2 дол.: Володимир Куїцик, Василь Червінський, Михайло Лацік, Дора Гуменюк; по 1 дол.: Данило Ліпка, Юрко Яцук, Михайло Колос, Григорій Осінчук і Петро Ковальчик.

Комітет веде збірку далі.

ІСТ ЯНГСТАВН, ОГАЙО

Збірка голодючим в рідним краю.

Голос розпуки голодних братів з польської тюрми доходить до нас що раз сильнійший. Филі океану з кождим днем викидають його на береги Вільної Землі Вашингтона. Лише хіба глухий і сліпий, зі серцем з каміння не почує голосу розпуки міліонів голодних дітий.

Долетів сей страшний голос і до нашої громади в Іст Янгставн. Дало до сього почин наше Товариство Сокіл, відділ Українського Народного Союза ч. 218. На місячних зборах сього відділу внес внесок тов. Іван Гренечко, щоби вислати до рідного краю 20 дол. з каси віддільної. Чуйні серця підперли так благородний внесок. Соломяні патріоти опустили свої лоби в долину, чекали на голосування а хруні таки зараз почали верещати. Один хрунік (а ще до того пяний) розлакався, що віддільна каса зброкує, як дасть на голодних. Предсідатель зробив з хрунями конець, бо дав внесок тов. Ів. Гренечка під голосування і внесок перейшов великою більшістю голосів.

Поза сим серед членів відділу заряджено ще складку, до якої причинилися отсі громадяни:

Іван Лисиганич 5 дол.; Дезиґ. Моринич 3 дол.; по 1 дол. зложили: Дмитро Стецків, Іван Клюс, Михайло Війтишин, Петро Кашевка, Дмитро Горик, Гарман Бродер, Андрій Лаконький, Павло Юдин, Федор Белевяк, Федор Кузенко, Стефан Стахура, Йосиф Процяк, Домінік Тарп, Йосиф Стахура; по 50 цнт. зложили: Андрій Дрозда, Теодор Сліпенчук, Йосиф Мушинський, Йосиф Когут, Омелян Мінько, Петро Просиненко, Стефан Гренечко, Іван Гренечко, Михайло Сулик, Чали Пуган, Михайло Сорока, Йосиф Заланівський, Іван Ковалич, Кость Війтишин, Стефан Мельник і Яків Павлишин.

В сей спосіб Товариство зібрало 50 долярів, які зараз відіслано через Обєднане в Філядельфії.

Товариство вважає, що й се ще не мала жертва для наших братів, голодуючих в старому краю під лядською кормигою. Тому воно рішило ще далі вести складку та визначило яко колекторів гр. Івана Клюса, предсідателя і Михайла Сорку, фінансового секретаря нашого Товариства. Товариство сподіється, що й соломяні патріоти ще додумаються, що патріотизм засвідчується не словами, а ділами, і що наші хрунники підуть усею громадою на ратунок нашому народови. Чейже їм всім нагадається заповідь Ісуса Христа: „Голодного накормити, жажкуючого напоїти."

НЮ ЙОРК, Н. Й.

В неділю дня 14 червня б. р. в нашому місті відбудеться в Укр. Нар. Домі концерт п. Марії Машир. П. Марія Машир є знана нюйоркській українській публиці, як славна співачка і артистка. Виступала вона вже много разів на українській сцені та здобула собі між нашим громадянством велику славу і пошану. Сим разом п. Машир дає концерт сама при співучасти других знаної слави співаків та артистів. Вже самі імя пані Машир дає певну запоруку, що концерт випаде величаво. Наша публика завдячує богато пані Машир на поли мистецтва і треба сподіватися, що на сім концерті явиться громадно.

Зичливий.

УКРАЇНСЬКІ ЛІКАРІ В АМЕРИЦІ.

Др. К. Д. Білик, 120 E. 34th St., New York, N. Y. Phone: Caledonia 9044.
Др. С. Гриневецький, 2403 W. Chicago Ave., Chicago. Phone: West 1140.
Др. Е. Лавришин, 280 E. Federal St., Youngstown, O. Phone: 34642.
Др. А. Т. Кісьей, 11903 Jos. Campau Ave., Detroit. Phone: Arlington 2664.
Др. І. Кульчацький, 429 Pittston Ave., Scranton, Pa. Phone: 1583.
Др. М. Сіменович, 9305 Cottage Grove Av., Chicago. Chesterfield 0029.
Др. В. Я. Сіменович, 1286 Milwaukee Av., Chicago. Phone: Humboldt 6764
Др. І. Сент, 327 E. 17th St., New York, N. Y. Phone: Lexington 4817.

МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ — МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ

без огляду на яку недугу терпите... наші найновійші способи без медицини поможуть Вам вернути до здоровля.

Др. АНДРІЙ БОРАК і Др. КОРНИЛО САВІЦЬКИЙ
хиропрактори.

327 E. 9-та улиця, - - - - - - Ню Йорк, Н. Й.
Години: денно від 9-тої до 9-тої вечер. Неділі від 10 до 1.

ЗА ДАРМО ЛЬОТИ І ДОМИ МОЖНА НАБУТИ НА НЕБЕСНИХ ЗВІЗДАХ,

А ХТО ТАК ОГОЛОШУЄ ТОЙ ВАС ДУРИТЬ.

Ми маємо лоти в дуже гарній околиці, 32 мінути їзди з Ню Йорку, недалеко ріжнородних фабрик, де тисячі робітників можуть дістати занятте ріжного фаху; лоти продаємо в дуже приступних цінах, рівнож на легкі сплати. На жадане будуємо доми на лотах. По близші інформації звідніть до бера або телефонуйте. На листовні запити [illegible]

E. KILLIE, 15 [illegible]

ФАРМИ!

ФАРМА В НЮ ДЖЕРЗИ 68 акрів, 3 акри ліса, річка перепливає через пасовисько, садок, дім 7 кімнат, 5 другах забудовань, 4 корови, 2 добрих коні, 200 курий, 2 безроги, качки, 20 акрів ліса, 20 кукурузи, всі машини, при самім містечку, 1 міля до стації. Ціна $3.500, готівкою $2.000. — **Фарма** 112 акрів доброї рівної землі, 25 акрів ліса, сад, озеро, дім 12 кімнат, ледівня, 7 других будинків, 12 корів, бик, 2 коні, 400 курий, 2 безроги, всі потрібні машинерія, під міля до міста і висші школи. Ціна $7000, готівкою $3000. **P. OWDY, 194 Ave., A., New York,** близько 12-ої улиці. 118—

УКРАЇНЦІ!

Інтересуєтеся землями у Флориді, хотіли-бисьте набути собі там реальність? Як що Вас інтересує сей стейт, де розпочалася горячкова колонізація з всіх других стейтів, де що дня приїздять тисячі нових і купують землі, удавайтеся до мене. Живучи у Фльориді та знаючи тутешні обставини можу кождому помочи при набуванню землі. Залучіть марки під відповідь. Адресуйте: **Mr. MICHAEL TYM, Ofwe, Fla. Gen. Del.** 128-33

ФАРМИ В ДОБРІЙ ОКОЛИЦІ. Фарма 146 акрів, 20 акрів ліса, сад, дім 22 кімнати, 17 літ як побудований, всі улїпшення, 8 інших забудовань, 20 корів, 3 коні, 500 курий, всякі машинерія, авто, 1½ міли до міста і стації, школа коло фарми, за молоко торгується щотиждня $400, продається по причині хвацтва. Ціна $16.000, готівкою $6.000. — Фарма 65 акрів, сад, 10 акрів ліса, дім 6 кімнат, 6 інших будинків, машинерія, 2 коні, 3 корови, 2 корови, 5 безрог, стадо курий, близько міста. Ціна $3.600, готівкою $1.500. Маю фарми в 4 ріжних стейтах. **P. FILANOWSKY, 103½ St. Park's Pl. (E. 8th St.), New York City.** 128—

НА ПРОДАЖ

Два 2-сімейні нові доми в Elizabeth, N. J. Всі улїпшення. Ціна по $14.000.

Голоситись до: 130-31

P. KOWALCHYK

409 State Street, Perth Amboy, N. J.

НА ПРОДАЖ ФАРМА

127 і пів акрів, 60 орної землі, решта пасовисько і будівничий ліс, дім 12 кімнат, 2 великі бані, 4 корови, 4 ялівки, 1 кінь, кури, свині, безроги, школа близько. Ціна $3.500, готівкою $1.500. — Фарма 170 акрів, зараз в селі, новий дім 8 кімнат, гараж, стейт-род попри домі, земля всі засіяна, великий сад, школа, склепи все на місци, всі машинерії. Ціна $4.800, готівкою $1.800.

Голоситись до: 130-31

N. VITIAZ,

443 E. 6th Street, New York City

ФАРМА на продаж, 35 акрова, обсіяна і обсаджена, дуже красний грубий ліс, 2 корови, кури, нові будинки і вся машинерія, вода знаходиться на подвірю, 2 милі від міста, при стейтовій дорозі. Ціна $1.800, готівки $800, а решта на легкі сплати. Продає сам властитель. Голоситись листовно або особисто до: 131-34

JOHN GORON,

Union Mills R. F. D., Broadalbin, N. Y.

ВСЕСВІТНА ІСТОРІЯ.

Написав Р. Чайківський. — Всесвітня історія часть І.: старинна історія, стор. 280. — Є се нове видання популярне Т (за др. Тугендом) історії, написаної коротко і зв'язково. В новому своєму виданню богато ілюстрацій. — Часть II.: середні віки, стор. 246. — В сій частині звернено належну увагу на укр. історію, чого давніще не було. — Часть III.: нові часи, стор. 304. — Сей підручник доводить історичні події до 1911 р. Як і в других частинах, так і тут, звернено велику увагу на укр. історію і на кінці додано реєстр важніших історичних дат.

Всі три томи в оправі $3.25.

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОДЯКА

Я низше підписаний член відділу 35, У. Н. Союза складаю щиру подяку Гол. Урядови, Делегатам і Делегаткам 16-ої головної конвенції У. Н. Союза як також і братови Іванови Чемериз делегатови від. 34 на 16-ту гол. конвенцію, що підніс справу мої запомоги котру я одержав в сумі 50 долярів з фонду запомогового. Се велика поміч для мене, бо вже рік як я хорий а гріш лікарі забрали але дякую Богу, що наш найлучший лікар У. Н. Союз не запімнув о мені і допоміг мені в потребі.

Желаю нашій організації У. Н. Союзови доброго успіху в організації і взиваю усіх Українців котрі ще доси не стоять в організації У. Н. Союза хай вступають бо може бути запізно.

Николай Роя

член бр. св. Івана Хрестителя від. 34. У. Н. Союза.

ВСТУП ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.

Умови приняття студентів до американських висших шкіл є дуже ріжні— в ріжних колеґіях („каледжах") і університетах. Всі приймають студентів на основі окремого вступного екзамену. Більшість висших шкіл задовольняються також дипльомами признаних середних шкіл; значить, ученик, що скінчив середню школу, може бути принятий до каледжа чи університету без окремого екзамену. Але Гарвардський університет, а за ним Коломбійський і ще декілька инших завели в себе доповняючі „психольоґічні" екзамени. З окрема Коломбійський університет вимагає, щоби новий студент виповняв окремий квестіонар, даючи відповіди на доволі точні питання про своє дотеперішне життя, освіту, прочитані книги, мотиви поступлення в університет і т. п.

Щодо попередньої освіти, то її міряють звичайно так званими „юнітами" — одиниця знання. „Юніт" представляє собою запас знання, яке набувається в середній школі на протязі одного шкільного чвертьрічча. Звичайно для приняття в університет вимагається пятнайцяти „юнітів". Знання латинської мови для більшости висших шкіл не обовязкове, але звичайно вимагають знання якоїсь чужої мови окрім англійської, найчастійше французької німецької або еспанської.

Деякі висші школи вимагають ще посвідчення про характер і спосібности кандидата, а деякі ще й лікарського свідоцтва що до стану його здоровля.

Коли давнійше американські висші школи бажали мати як найбільшу скількість студентів, то тепер вони переповнені і звертають більшу увагу на якість, спосібности й інтеліґенцію. В 670 висших школах Злучених Держав учиться близько 400,000 студентів і на будуче їх не може забракнути; зпоміж мало не двох мілїонів учеників в середних школах все найдеться досить охочих вчитися в університеті. Тому в американських професорів зростає тенденція „вибирати" тільки найліпший студентський матеріял. Окрім чисто академічних вимогів деякі університети ставлять ще окремі вимоги щодо особистих прикмет й інтеліґенції студента. Наприклад, щоби бути принятим в Гардвардський або Коломбійський університет, не досить того, щоб мати потрібне знання; екзаменуючі професори кладуть окрему вагу ще на інтелектуальні, моральні і навіть фізичні прикмети кандидата, які дають запоруку, що він успішно пройде курс.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, подає до відома своїм членам і членицям, що звичайний місячний мітинґ відбудеться в четвер, дня 11. червня о 7.30 вечером, в Тов. Гали під ч. 102 Joiner St. Проситься всіх членів явитись на сей мітинґ бо суть важні справи до полагодження і приглядеся членам, котрі довгують, щоби свої довги зрівнали; члени, котрі зголюкавають се голошення, будуть подані до суспенди на слідуючий місяць. — В. Кучмій, секр.

БОРОТЬБА З КАВОЮ.

Як власти тому сто літ жорстоко поборювали уживання кави, доказує слідуючий документ: Німецький герцог Гільдбуррґавзен видав 1821 року розпорядок, у якому оповіщає своїм підданим таке: 1) хто виперне горнятко кави, заплатить шість срібних марок кари, 2) хто торгує кавою, платить 20 талярів, 3) кождий власник гостинниці, котрий дає гостям каву, платить шість срібних марок, 4) таку саму кару платить власник гостинниці, котрий своїй службі дає каву, 5) хто перекрадає до краю каву, буде виставлений через дві години на позорище, 6) кождій господині, котра варить каву, сконфіскується всю кухонну посудину. — Тимчасом тими розпорядками осягнено зовсім противні висліди, бо уживання кави поширювалося все більше. Подібне було і з тютюном.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

СИДІР КУЗИК

затально шанований, популярний і заслужений громадянин, великий патріот і меценат, людина тихої праці, помер 11 травня ранком по перебутій операції. В ньому страчила укр. громада велику силу, людину не слів а праці. Покійний родився 5. січня 1885 р., середню школу покінчив 1904 р. у Коломиї в українській ґімназії. Потім покінчив рільничу студії при фільософічному факультеті на краківському університеті. Працював у нас як кооператор. Написав першу в нас книжку „Про кооперацію, її теорію і значіння для нас." В 1908 р. по скінченню рільничих студій вступив на службу до тов-а „Просвіта," де повнив функції люстратора крамниць і шпихлірів, що існували при читальнях „Просвіти." У виділі працював аж до кінця свого життя. На передостаннюму засіданню виділу ще брав участь. Перед війною був референтом економічного відділу товариства „Просвіта" а по війні був референтом економічної комісії маєтностей Т-ва. Був членом Ради Краєвого Союзу господарсько-торговельних спілок, членом головної Ради Краєвого Т-ва „Сільський Господар." Перед війною брав участь у кооперативному конґресі в Москві, де заступав українську кооперацію Сх. Галичини. В 1914 і 1915 р. був урядником в „Allgemeiner Verbandt der landwirtschaftlichen Genossenschaften" у Відні. В 1916 р. був інспектором господарства при краєвому виділі, а потім кількалітним директором Т-ва „Відбудова". Не було у Львові ні одного товариства, до якого покійник не належав би. Про його меценатство багато моглиб сказати українські мистці, а про його велику працю знають усі ті товариства, в яких приймав активу участь.

В дуже молодому віці заскочила його смерть несподівано для всіх. На львівську громаду вістка про неї зробила дуже прикре та гнітуче враження.

Покійний належав до тих, які мали глибоке розуміння для значіння і ваги української преси. В життю української преси брав активну участь цілим рядом принагідних статей та дописів переважно на господарські та кооперативні теми.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЖАРТИ

ЩАСЛИВИЙ БАТЬКО.

— Що ви скажете на те, який він подібний до мене? В нього мої очи, мої уста!

— То правда, милий хлопчик... Має навіть плащик перероблений з вашого, в якім ви ходили минулого року. (Ле Пті Парізієн).

ОПРАВДАННЯ.

Лікар в касі хорих: Що, ви не вмієте читати? Мої ординаційні години від 9 до 10-ої, а ви приходите, щойно тепер?! **Робітник:** Даруйте, пане доктор, але машина не схопила мене скорше.

Стиль телеґрами. Чоловік телеґрафує родичам, ущасливлений родинною подією: „Нині в ночі привела жінка на світ двоє здорових хлопчиків. Завтра більше."

Дивне. Пані дала білля до прання муринці й просила випрати гарно, щоби не було плям. Замісць того білля вернуло з прання дуже сіре. — Не розумію цього, говорила сердита пані. — Я просила вас виразно, щоби ви якнайстаранніше випрали білля, а тепер воно ще гірше виглядає як перед пранням! — **Муринка:** Я також не розумію цього, — оправдувалася муринка — я в тій самій воді прала насамперед моє білля, а **воно вийшло** з прання зовсім чисте!

Злагоднюча обставина. В суді питається суддя обвинуваченого, — чи не міг би для своєї оборони навести якої злагіднюючої обставини. **Обвинувачений:** „Так, пане суддя, прошу узглядняти молодий вік і недосвідченість мого оборонця."

Суддя: Чи той пан, як він підійшов до свого постійного стола в салуні, безпосередно до вас сказав: „осел?" **Обвинувачуючий:** Я не знав нікого иншого, до кого він міг би це сказати!

Ще зле. Льорд Семюелс відвідав одну з найбільших жидівських кольоній в Палестині.

— Бачу, що маєте дуже гарні господарські будинки — каже Семюелс.

— О так.

— І багато худоби.

— О так.

— Так ви задоволені?

— Ні.

— Що? Ні? Чомуж?

— На вісти з ціріхської біржі треба ждати аж два тижні!!

„Клопіт." — Чому ти якийсь такий не свій, так посумніле?

— Ну, знаєш праця від ранку до пізної ночі, одна година перерви на обід...

— О! А то відколи ти вже так працюєш?

— Зачну від завтра.

Забудько. Шеф у доброму гуморі до касієра: — Ну знаєте, мій пане, це що ви робите, то дійсно переходить уже всякі границі! Ви такі забудькувати, що ще колись втечете до Америки а забудете забрати зі собою касу!...

Vivant sequentes! Запоздівно політичні збори. Саля повна по береги. Але на нещастя бесідник говорить так скучно, що гості один за одним зникають з салі. Вкінци остався **лише один,** при самім підвисшенню. До нього звертається зворушений бесідник: — Мій пане, як маю вам дякувати, що бодай ви... — Стійте! — каже тамтой. — Не дякуйте, я є слідуючий по вас бесідник.

„Світ перевертається."

Мати: — Будь відважний, сину. Ця панночка старається про твою руку. Чи не скажеш їй: „Так, добре"? **Син:** Боюся, щоби вона з мене не зробила матери. („Іль Травазо", Рим).

Коли жінка втинає волосся...

Перепрашаю пане товаришу, з ким то ви вчера були в театрі? Я сидів зараз за вами, тай бачив, що ви були з якимсь гарним молодцем, із округлою головою з обтятим волосєм.

— Вчера в театрі? Ага, так! Алеж то я сидів із своєю бабусею!

Користь із подружжа.

Два приятелі стрінулися. — **Перший:** Мушу сконстатувати: відколи ти оженився, ніколи не бракує тобі пісдного ґузика при одязі. — Ах так, — каже другий зрезигновано — моя жінка навчила мене пришивати ґузики зараз першого дня по шлюбі...

Науковий відчит.

Професор читає науковий відчит, але слухачі все менше слухають. Ба зачинають розмовляти собі півшепотом про свої приватні справи. Одні із присутніх навіть заснув. Одначе професор не зважає на нього, викладає дальше, та ще й голосніійше, щоби було чути. Колиж тамтой ще й сильно хропіти зачипає, професор спокійно запримічує: „Ах, яка шкода! Тут хтось хропіть так голосно, що побудить тих, які сплять собі."

ДРІБНІ ГОЛОШЕННЯ.

ЗБІРКА (86) ТАНЦІВ на скрипку, мандолину, корнет, саксофон і пиано. Одна книжка $1.00. Пишіть $1.50. Збірка нової ноти не було ще. Надається на всі оказії, як: весілля, балі, і т. п. Хто потребує хай зараз замовляє. Пишіть: **SICHOWY BAZAR, 34 E. 7th St., New York, N. Y.** 127-32

ПОШУКУЮ господині, старшої дівчини або вдови, може бути з одною дитиною, я є вдовець літ 34, дітий маю четверо, найменьше 5 літ. Інтересованих прошу голоситися до **DANKO LUCZKANYN, 3 Princeton Hill, Palmerton, Pa.** 128-34

КОНКУРС.

Українська гр.-кат. церков св. О. Николая в Passaic, N. J. потребує сейчас дяка-учителя. **Вимоги: Чесний і щирий католик Українець, виразний дірігент і здібний учитель. Жадаєсь поручення від укр. кат. уряду парохіяльного. Платня після умови. Голоситись на адресу: 129-34**

Rev. B. ZATZERKOVNY

42 Van Buren St. Passaic, N. J.

ДОБРА нагода для самотного барбера, я маю штор на бизнесовій улиці, нема близько барбера, найбільше інших людий, хто зголоситься перший тому виратую. 131-32

JOHN ORMENCHUK,

407 Lehigh Ave., Frackville, Pa.

ДОБРИЙ ДІМ НА ПРОДАЖ.

всі улїпшення, дешево на легкі сплати. Голоситися до: 131-36

S. ANTHONY,

West Diag Street, Iselin, N. J.

НА ПРОДАЖ РЕСТАВРАНТ, добрий бизнес, продається по причині слабости, добре місце. Голоситися під ч. **112 VAN BUREN ST., NEWARK, N. J.** 131-36

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання і М. С. І. стемповані річи. Пишіть по катальоґ до:

UKRAINIAN BAZAAR,

168 E. 4th St., New York, N. Y.

ДЛЯ ТЕБЕ ТЕРПЛЯЧИЙ НА: Легки, горло, хронічний кашель, утрату голосу, нервовість, безсонність, утрату на вазі, вичерпане, єсть найновійший наш винахід **REGINOL.** Зголоситься або пишіть по факта, що REGINOL потрафить зробити для других і що зробить для Тебе до: **WKURLBEWSKYJ N. N., 180 Ave. C, New York.**

КОСИ

Маємо австрійські серпи і коси з найліпшої серебристої сталі, коса довга 32 цалі, важить поверх фунта, за одним поклепанням косить пару днів. Ціна коси $3.00. Перстень до коси 50 ц. Бобко 75 ц. Молоток 60 ц. Брусок 25 ц. Серп з зубами $1.00.

Замовлення враз з грішми посилайте на адресу: 121—

UKRAINIAN BAZAR

168 E. 4th St., New York, N. Y.

ТВОРИ ТЕАТРАЛЬНІ

ЗА СИРОТОЮ БОГ З' КАЛИТОЮ, образ драматичний з житя народа зі співами на 6 актах (14 осіб) 25 ц.

СЕМЕ НЕ КРАДИ, сцена комедія в одній акті (9 осіб)..... 15 ц.

СИРОТА, образ з дитинного в 4 актах зі співами (12 осіб)..... 25 ц.

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ

Послідний Ногай.

(Історичне оповідання).

(Свобідно за Купером)

(22)

(Докінчення)

— Що ти на те? — Темірез спитав Ямана.

— Але та, котру я дав до вас на переховане, безперечно моя власність. Гадаю, що Темірез не спроневірить депозиту.

— Ти сам скажи, чи його правда, — старець звернувся до Гамера.

Гамер вдивився в Варку і не відповідав.

— Вона моя! — Яман крикнув вражений. — Ти знаєш Ногаю, що вона моя!

— Твоя, — Гамер відповів ледви чутно.

Варка цілої сеї розмови і сего торгу не розуміла, бо всі балакали по татарськи. Лише з всего того, що навкруги неї діялося, вона доміркувалася, що окрім неї, вже всі з її товариства взяні. Вона доміркувалася, що її вже вважають за Ямана доля. Невеселі лиця її приятелів не віщували їй добра. Зі стурбованого лиця Гамера і з трюмфального погляду Ямана вичитала присуд.

— Ходи! — Яман крикнув, хапаючи її за руку.

Ніхто не рушився боронити її. Лише Христя схопилася, прискочила до неї і обняла за шию.

— Не пущу тебе, не пущу! — кричала.

— Яман брутально відтрутив її і потяг Варку за собою.

— Дівчино, не бійся! — Гамер крикнув за нею. — Ще сонце не зайде, як ти будеш назад у нас.

— А ти собако, — Гамер кричав до Ямана, — придивися добре, де тепер сонце! Воно над сими деревами на шпилю першої скали. Час, коли воно встане, щоби ти міг зайти до твого аула. Саме тоді я рушу на тебе з моїми лицарями. Для нас двох ся земля за тісна!

— Я міркую, — Тихоліз промовив до Гамера, коли Яман з Варкою і своїми пятьма товаришами щез за шатрами аула, — що ми дівчини в аулі того звіра не знайдемо. Яман знає, що ти будеш мати більшу силу і що він проти тебе не остоїться. Отже він лишить аул і з дівчиною втече кудись далі.

— Він не птах, що не лишає слідів. Знайдемо його тропу.

— Отже я про се хотів говорити. Треба заздалегідь зорганізувати погоню, як дівчини в аулі не знайдемо. Кілько, міркуєш, будеш мати лицарів?

Гамер окинув оком майдан, на котрім зібралося все, що жило в аулі.

— Міркую, буде більше ніж сотка самих молодих.

— Більше ніж треба. Поділи їх на три частини. Одну поведеш ти, другу я поведу. Ти обійдеш скалу від сходу, я від заходу. Так окружимо аул Ямана. Як Яман втік з аула, то або ти попадеш на його тропу, або я. Як трета пайка наших лицарів піде розстрільною крізь скали, спираючись одним кінцем о мене, другим о тебе, від тебе мені або від мене тобі, що тропа Ямана знайдена. Може твій батько буде знати і скаже нам, що Яман зробив.

— Я цілком таксамо думаю,

— Гамер відповів і зараз став організувати похід.

Коли Яман виволік Варку за аул, вона впала. Він кричав, сіпав її, пару разів копнув в бік, але вона не вставала:

— Або лиши мене, або вбий, бо з тобою далі не піду!

— Не підеш, то понесуть тебе.

Товариші Ямана взяли Варку на руки і понесли за ним між скали. Станувши в одній розколині перед другою бічною, Яман промовив:

— Як занесемо її до аула і лишимо там, то Гамер возьме її, бо буде мати більшу силу. Як виведу її з аула і втечу з нею, то Гамер попаде на тропу і перейме нас. Тут поможе хиба який підступ. Гамер ані подумає, що я сприятав десь по дорозі до нашого аула. Він за нею заженеся аж до нас. Отже я загадав лишити дівку тут, ось в сій розколині. При ній лишу двох з вас. Я з трема піду до аула. Заріжемо ту вдову, котра тепер втратила мужа і сина, занесемо ріпіа і підмалюємо хату. Самі втечемо. Як до аула прийде Гамер, то буде та вдова. Яман скочив між скали і щез з очий Гамера. На скалі людська стопа не лишає слідів, отже Гамер не знав куди Яман далі пішов: на право, чи на ліво. Біля Гамера потокитися камінчик. Гамер глянув в гору і побачив Ямана високо на скалі. В тій же хвили Яман щез, неначе під землю провалився. Очивидно скочив зі скали на той її бік. Гамер, то сюди, то туди, став і собі спинатися в гору.

Скочивши в низ, Яман стачив біля тої розколини, в котрій полишив був двох товаришів з Варкою.

— Тягніть її за мною! — крикнув.

Варку витягли з печери і стали тягнути. Саме в тій хвили на скалі появився Гамер. За ним два, три, чотири його товариші. Гамер, не нагадуючися, скочив у низ. За ним один його товариш. Гамер впав на вспятки і на долоні. Заки підвівся, Яман вбив в його плечі довгий ніж. Гукнув мушкет Тихоліза і Яман поцілений кулею в чоло, впав плечима на Варку, пробиту ножем Яманового товариша. Куля Мурата й сего поклала трупом.

Прийшов Тихоліз, прийшов Мурат, прийшов Криса і сотник. Зійшлися товариші Гамера. Сотник стояв над Варкою і хлипав неначе дитина. Мурат сів біля сина і тусклими очима вдивлявся в його бліде лице.

— Знайшов... Знайшов свою долю. Знайшов собі царівну, — шепотів.

Молоді Ногайці обступили його, ждучи, куди скаже занести трупа.

— Нехай він тут спічне, — Мурат промовив, — де погиб... Де згасла послідна надія татарських народів, де згас послідний Ногай.

(Конець).

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юрі Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЛІВ (ілюстрація Жорж і Трудо). Ціна 15 ц.
Василь Софронів — БО ВИНА ВІНОЮ. (Збірка нарисів). Ціна ..... 10 ц.
Євген Коровицький — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ. (Нариси). Ціна ..... 10 ц.
Софія Тобілевич (Карпенко-Карая) — РІДНІ ГОСТІ. (Сцени з побуту Українських Селян Стрільців на Великій Україні). Ціна ..... 10 ц.

Замовлення робити за получанням належитости (money-order або інші ваші гроші).

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.